

Dilin Metafizik Boyutu Üzerine

5 Kasım 2004

Mustafa Altun

Dil dıştan ne kadar kurallara bağlı bir araştırma alanı görünürse görünsün, dilde, dil bilgisini, dil bilimi aşan başka başa incelikler, güzellikler, nefaset ve lezzet olduğu âşikâr. Bu büyülü hâlin arkasındaki şey nedir? Dili araştırmadan maksat acaba bu mu olmalı? Metafiziğin reddiyesiyle Auguste Comte tarafından inkâr edilen bu bahsin tekrar dile getirilmesi bugünkü akademik camia içinde ne ölçüde yer bulur? Pozitivizmin, Darwinizmin tumturaklı havası sönüyor görünse de, hâlâ köşe başlarını tutmuş korkulu gözlerle metafiziğin gelişini tetikte bekleyen nice nice "bilim insanı!" var.

Dili matematik ve sembolik mantık boyunduruğuna alarak onu ucube bir otomata çevirme girişimleri de var. Bunu da Pozitivist paradigmanın bir uzantısı olarak görmek mümkün. Descartes'tan bu yana mekanik dünya görüşünün hakim kılındığı bir anlayış içinde anlamlı bir girişim elbette. Öte dediğimiz, ötelediğimiz fizik ötesi dünyaya sırt çevirerek "hakikatin" Platonik tabirle izlerine, gölgelerine "hakikat" payesi vermek ne kadar anlamlıysa, bu girişim de o kadar anlamlı olmalı kanımızca.

Bu dedikleriniz doğrudur, deseler ve bizim paradigmalarımızı benimseseler ne olacak, ne değişecek peki?

Burada da bir açmaza düşüyoruz. Paradigma değiştirelim derken, din kisvesi altında cehaletini inkârda ısrar eden gürhün açılan bu yeni kapıdan girmesi tehlikesiyle karşı karşıya kalabiliriz. Tanrı o kadar bereketli ki, nice din tacirinin asıl metaı, sermayesi olmaktan kurtulamıyor. Yazık ki, bu da dili metafizik boyutuyla ele almakta bizleri çekinse kılabilir.

Batı'dan Doğu'ya her tarafta uçlarda salınan nice cahilin tehlikesinden korunmanın tek yolu, elitist olmaktan ve cahiller topluluğunun uzağında durmaktan geçiyor. Peki şu ülke sınırları içinde bu düşünceleri hangi elitist zümrenin içinde paylaşmalı? Buna da hakikî anlamda cevap bulmak bizim için hâlâ güç. Elitist sayılabilecek bir zümrenin gelişmesine imkân vermeyen, entelektüelizmi baltalayan zihniyetlerin alenen kol gezdiği bir ülkede sığınacak kapı bulmak çok zor.

Ya ne yapmalı? Bilmiyorum.